

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne ramy usług medialnych na rynku wewnętrznym (europejski akt o wolności mediów) i zmieniającego dyrektywę 2010/13/UE”

(COM(2022) 457 final – 2022/0277 (COD))

(2023/C 100/17)

Sprawozdawca: **Christian MOOS**

Współsprawozdawca: **Tomasz Andrzej WRÓBLEWSKI**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 17.10.2022 Rada Unii Europejskiej, 28.10.2022
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	23.11.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	14.12.2022
Sesja plenarna nr	574
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	155/0/3

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Wolność i różnorodność mediów mają fundamentalne znaczenie dla praworządności i liberalnej demokracji. Dlatego EKES ubolewa nad niepokojącymi tendencjami obserwowanymi w UE i z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy Komisji Europejskiej na rzecz wolności mediów.

1.2. EKES wyraża obawy, czy urzeczywistnienie wewnętrznego rynku mediów jest wystarczającym podejściem, aby chronić wolność i pluralizm mediów. Najważniejszym celem powinno być utrzymanie lub przywrócenie wolności i różnorodności mediów. Należy przy tym stale mieć na uwadze, że dobrobyt gospodarczy jest związany z wolnością mediów.

1.3. EKES z uznaniem przyjmuje stwierdzenie przez Komisję Europejską, że koncentracja rynku mediów prowadząca do powstania monopolu może stanowić ogromne zagrożenie dla wolności i pluralizmu mediów. Niemniej bywa, że koncentracja na rynku może być znacząca, a mimo to nie wywołuje takich negatywnych skutków.

1.4. Same zalecenia i podejście „miękkiego prawa” nie wystarczą. Funkcjonowanie wolnych i niezależnych mediów musi być wiążącym kryterium w sprawozdaniach na temat praworządności i stosowania mechanizmu praworządności.

1.5. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycje wzmocnienia i obrony niezależności redakcyjnej. Podkreśla potrzebę utrzymania niezależności dziennikarzy i wydawców.

1.6. Media publiczne mają sens tylko wtedy, gdy są bezstronne i całkowicie niezależne od wpływów politycznych. Odpowiednie i stabilne zasoby finansowe stanowią tu kluczowe zabezpieczenie, o ile skuteczny system kontroli gwarantuje efektywność wydatkowania.

1.7. EKES uważa, że istotne są wiążące wymogi dotyczące przejrzystości własności mediów. W przypadku małych podmiotów medialnych ustalone wymogi nie mogą prowadzić do nadmiernego obciążenia administracyjnego.

1.8. EKES jest zaniepokojony brakiem niezależności niektórych krajowych organów regulacyjnych i wzywa do stworzenia ram, które zapewniłyby tym organom niezależną pozycję.

1.9. EKES z zadowoleniem przyjmuje utworzenie Europejskiej Rady ds. Usług Medialnych, ale nalega na jej pełną niezależność, ponieważ UE powinna działać jako przykład najlepszych praktyk w dążeniu do osiągnięcia pełnej niezależności krajowych organów regulacyjnych. Dlatego nie zaleca się udziału w niej tych krajowych organów regulacyjnych, które nie są niezależne.

1.10. EKES podkreśla znaczenie przejrzystości we wszystkich procesach związanych z moderowaniem treści na bardzo dużych platformach internetowych.

1.11. EKES zaleca sformułowanie ogólnounijnych minimalnych norm zgodnie z obowiązującymi przepisami UE dotyczącymi przeciwdziałania koncentracji. Wzywa prawodawców, by przyjęli wiążące przepisy z odpowiednim poszanowaniem swobody przedsiębiorczości oraz by unikali niepotrzebnej biurokracji i kosztów.

1.12. W sytuacji, gdy krajowe organy regulacyjne nie są w stanie dostatecznie ocenić koncentracji na rynku mediów, Komisja Europejska powinna zareagować zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnego prawa w zakresie przeciwdziałania koncentracji.

1.13. EKES z zadowoleniem przyjmuje wiążące wymogi w zakresie przejrzystości zawarte w art. 24 w odniesieniu do przydziału reklam państwowych.

1.14. EKES pozytywnie ocenia również coroczne monitorowanie i wzywa do konsultacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami i społeczeństwem obywatelskim. Co więcej, proponuje rozszerzenie zakresu monitorowania i uwzględnienie wszelkich innych aspektów związanych z ochroną wolności i pluralizmu mediów.

2. Uwagi ogólne

2.1. EKES powtarza swoje niedawne stanowisko na temat znaczenia wolności i pluralizmu mediów dla demokracji liberalnej i praworządności, do ochrony których zobowiązały się wszystkie państwa członkowskie poprzez ratyfikację traktatów UE. Stanowisko to EKES przedstawił wyczerpująco w opinii z inicjatywy własnej w sprawie *zapewnienia wolności i pluralizmu mediów w Europie* ⁽¹⁾, w opinii w sprawie *Europejskiego planu działania na rzecz demokracji* ⁽²⁾ oraz w opinii w sprawie *strategicznego powództwa zmierzającego do stłumienia debaty publicznej* ⁽³⁾.

2.2. Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen słusznie stwierdziła w swoim orędziu o stanie Unii z 2021 r. ⁽⁴⁾, że informacja jest dobrem publicznym. Bez swobodnego dostępu do niezależnych i wiarygodnych źródeł informacji obywatele UE nie mogą skutecznie korzystać ze swojego prawa do uczestnictwa w życiu demokratycznym Unii, zagwarantowanego w art. 10 TUE.

2.3. Ogólnie rzecz biorąc, Europa wciąż jest kontynentem, gdzie media są wolne i pluralistyczne. Jednakże ostatnie zjawiska obserwowane także w UE wzbudzają niepokój. Jeżeli chodzi o skuteczne zabezpieczenia regulacyjne chroniące wolność mediów, poważnym problemem pozostaje ochrona dziennikarzy, przede wszystkim ze względu na brak instrumentów przeciwdziałających strategicznym powództwom zmierzającym do stłumienia debaty publicznej. W badaniu *Media Pluralism Monitor 2022* ⁽⁵⁾ stwierdzono również, że wśród wszystkich obszarów objętych badaniem najbardziej

---

⁽¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zapewnienie wolności i pluralizmu mediów w Europie” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 9).

⁽²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiego planu działania na rzecz demokracji” [COM(2020) 790 final] (Dz.U. C 341 z 24.8.2021, s. 56).

⁽³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed ewidentnie bezpodstawnymi lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi (»strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej«)” (COM(2022) 177 final — 2022/0117 COD) (Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 143).

⁽⁴⁾ Komisja Europejska, 2021 r., orędzie o stanie Unii wygłoszone przez przewodniczącą Ursulę von der Leyen, Strasburg, 15 września 2021 r.

⁽⁵⁾ Europejski Instytut Uniwersytecki, Centrum ds. Pluralizmu i Wolności Mediów, *Application of the Media Pluralism Monitor in the European Union, Albania, Montenegro, the Republic of North Macedonia, Serbia and Turkey in the year 2021*, San Domenico di Fiesole, 2022 r.

zagrożony jest pluralizm na rynku. Jako że w ostatnich latach nie odnotowano postępów w zwiększaniu niezależności od nacisków politycznych, jako główną przeszkodę dla poprawy w tym obszarze w badaniu wskazano brak skutecznych mechanizmów ochrony niezależności redakcyjnej w większości krajów.

2.4. Oprócz wewnętrznych zagrożeń dla wolności mediów UE jest również narażona na ingerencje z zewnątrz, za pomocą których próbuje się manipulować debatą publiczną w Europie. W kontekście rosnących napięć geopolitycznych ochrona wolności i pluralizmu mediów stanowi istotny czynnik zwiększający odporność UE na zagrożenia zewnętrzne.

2.5. Niemniej z szeregu pozytywnych zmian wynika, że za pomocą przepisów UE jak najbardziej można poprawić sytuację. W badaniu *Media Pluralism Monitor 2022* w czterech krajach odnotowano pozytywną zmianę w odniesieniu do wskaźnika dotyczącego ochrony prawa do informacji i przypisano tę poprawę transpozycji dyrektywy UE 2019/1937⁽⁶⁾ w sprawie osób zgłaszających naruszenia prawa Unii.

2.6. W związku z tym EKES zasadniczo z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji dotyczącą europejskiego aktu o wolności mediów⁽⁷⁾ oraz zalecenie Komisji w sprawie wewnętrznych gwarancji niezależności redakcyjnej i przejrzystości własności w sektorze mediów⁽⁸⁾ jako kolejne elementy zwiększające ochrony wolności i pluralizmu mediów, a tym samym demokracji liberalnej w UE.

2.7. EKES podkreśla znaczenie tego, że europejski akt o wolności mediów jest rozporządzeniem ze skutkiem bezpośrednim. Zarazem jednak zastanawia się, czy podejście oparte na prawie miękkim, jakie przyjęto w zaleceniu, jest skutecznym sposobem osiągnięcia jego celów. Same zalecenia nie wystarczą do zagwarantowania wolności i pluralizmu mediów w państwach członkowskich. To, czy media są wolne i niezależne, musi stanowić wiążące kryterium w sprawozdaniu na temat praworządności oraz przy decyzji o uruchomieniu odpowiedniego mechanizmu w państwach członkowskich, w których rządy naruszają wolność i niezależność mediów.

2.8. Podstawą prawną rozporządzenia jest art. 114 TFUE, który umożliwia zbliżenie ustawodawstw krajowych w celu ustanowienia i funkcjonowania rynku wewnętrznego. Ponieważ podstawowe problemy i niedociągnięcia mają charakter wysoce polityczny i wiążą się z funkcjonowaniem systemów demokratycznych w oparciu o praworządność, EKES wyraża obawę, czy podejście oparte na urzeczywistnieniu wewnętrznego rynku mediów jest wystarczające do ochrony wolności i pluralizmu mediów.

2.9. Wniosek dotyczący rozporządzenia ma pięć odrębnych celów: a) harmonizację przepisów i procedur krajowych w celu usunięcia przeszkód utrudniających przedsiębiorstwom medialnym prowadzenie działalności i inwestowanie na rynku wewnętrznym; b) usunięcie szklanych sufitów, które ograniczają możliwości wydawców zagranicznych w zakresie inwestowania na lokalnych rynkach krajowych; c) wzmocnienie wolności redakcyjnej wszystkich mediów, bez jednoczesnego ograniczania praw wydawców prywatnych; d) zagwarantowanie niezależności mediów publicznych poprzez utworzenie stałych mechanizmów wolnych od wpływów politycznych; e) uregulowanie rozdzielania zasobów gospodarczych, tj. reklam państwowych. EKES kwestionuje hierarchię tych celów. Komitet jest zdania, że głównym celem powinno być zachowanie lub przywrócenie wolności i pluralizmu mediów, a nie skupianie się na kwestiach gospodarczych, chyba że są one wyraźnie związane z wolnością mediów.

2.10. Z rozporządzenia jasno wynika, że Komisja chce się skupić na „zakłóceniach” rynku wewnętrznego i otworzyć rynek mediów na większą konkurencję transgraniczną, w szczególności w obszarze audiowizualnych usług medialnych i wymiany wideo. Z tego wynika zatem, że rzeczywisty zakres rozporządzenia jest znacznie węższy niż sugeruje jego tytuł. EKES uważa, że takie podejście jest niewystarczające, by skutecznie bronić, a w razie potrzeby przywrócić wolność i pluralizm mediów, które są obecnym obiektem ataków w prawie wszystkich państwach członkowskich, a w niektórych krytycznych przypadkach właściwie zlikwidowane, ze wszystkimi tego katastrofalnymi konsekwencjami dla pracy i bezpieczeństwa dziennikarzy oraz uczciwości debaty publicznej i wiarygodności informacji. Wraz z otwarciem rynku konieczne jest zapewnienie takich samych standardów ochrony wolności słowa, by zagwarantować, że szerszy dostęp do rynku nie pociągnie za sobą monopolizacji rynku przez podmioty zagraniczne, w szczególności w przypadku mniej zamożnych krajów.

⁽⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17).

⁽⁷⁾ COM(2022) 457.

⁽⁸⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2022/1634 z dnia 16 września 2022 r. w sprawie wewnętrznych gwarancji niezależności redakcyjnej i przejrzystości własności w sektorze mediów (Dz.U. L 245 z 22.9.2022, s. 56).

2.11. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycje wzmocnienia i obrony niezależności redakcyjnej. Podkreśla również konieczność utrzymania niezależności dziennikarzy i wydawców, tj. prawa wydawców do kształtowania linii redakcyjnej danej publikacji. EKES obserwuje w szeregu państw UE coraz większe naciski polityczne i gospodarcze, zarówno w mediach publicznych, jak i w mediach prywatnych blisko związanych z władzą. Jest to niezgodne z rolą mediów rozumianej jako czwarta władza. W rozporządzeniu nie określono, w jaki sposób można pogodzić niezależność redakcyjną z uzasadnionymi prawami i interesami wydawców/właścicieli prywatnych mediów.

2.12. EKES popiera środki zwiększające odporność na zagraniczne manipulowanie informacjami lub ingerowanie w nie, o ile nie wpływa to na wolność wypowiedzi w Unii Europejskiej.

2.13. W europejskim akcie o wolności mediów wskazano potrzebę finansowania sektora mediów, zgodnie z sugestią EKES-u zawartą w opinii w sprawie *zapewnienia wolności i pluralizmu mediów w Europie* ⁽⁹⁾. Przewidziane narzędzia są jednak nadal niewystarczające do zapewnienia wysokiej jakości dziennikarstwa i pluralizmu mediów w państwach członkowskich. Jednocześnie EKES uważa, że najlepsze warunki dla wolności mediów stwarzają ramy prawne, w których podmioty medialne mogą uzyskać finansowanie na zasadach rynkowych. Media publiczne mają sens tylko wtedy, gdy są bezstronne i całkowicie niezależne od wpływów politycznych – w przeciwnym razie finansowanie publiczne może prowadzić do wszelkiego rodzaju nadużyć i manipulacji ze strony władz. Każda metoda finansowania mediów powinna być oparta na bardzo przejrzystych zasadach i gwarancjach niezależności politycznej dla dziennikarzy.

2.14. EKES popiera sprawozdanie końcowe Konferencji w sprawie przyszłości Europy ⁽¹⁰⁾ i zawarte w nim zdecydowane wezwanie do wspierania niezależności i pluralizmu mediów (zalecenia nr 27 pkt 1 i 37 pkt 4), które Komisja przywołuje, ale bez uwzględnienia priorytetów wynikających z tych zaleceń.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje prawo odbiorców usług medialnych i dostawców usług medialnych do „dostępu do różnorodnych treści informacyjnych i treści dotyczących spraw bieżących opracowanych z poszanowaniem redakcyjnej wolności dostawców usług medialnych z korzyścią dla dyskursu publicznego”, zgodnie z art. 3.

3.2. EKES kwestionuje wąski zakres art. 4 ust. 2 lit. c), który dotyczy wyłącznie rozpowszechniania oprogramowania szpiegującego (tylko „produktów posiadających elementy cyfrowe”), i proponuje wprowadzenie zakazu rozpowszechniania wszelkich urządzeń lub technologii, które mogą być wykorzystywane do prowadzenia nadzoru.

3.3. EKES podkreśla, że należy zagwarantować niezależność dostawców mediów publicznych oraz zapewnić im odpowiednie i stabilne zasoby finansowe (art. 5), ale powinien istnieć efektywny system kontroli, który zagwarantuje, że środki będą wydawane w sposób skuteczny. EKES uważa, że najlepszym rozwiązaniem jest powołanie niezależnego organu, który określałby odpowiednią kwotę finansowania niezbędną do tego, by dostawcy mediów publicznych mogli wypełniać swoją misję, pod warunkiem że organ ten nie byłby powoływany według klucza politycznego. Obecne tendencje polegające na upolitycznianiu finansowania dostawców mediów publicznych stanowią poważne zagrożenie dla wolności mediów.

3.4. EKES uważa, że obowiązki dostawców usług medialnych określone w art. 6 ust. 1 nie zapewniają przejrzystości w zakresie własności mediów. Brak tej przejrzystości jest istotną przyczyną braku wolności redakcyjnej i wysokiej jakości dziennikarstwa (zgodnego ze standardami dziennikarskimi). Dostawcy usług medialnych oraz platformy internetowe muszą zapewnić użytkownikom mediów przejrzystość w zakresie własności tych mediów. Ochrona danych i prywatności nie może stanowić przeszkody dla zapewnienia tej przejrzystości. W przypadku małych podmiotów medialnych ustalone wymogi nie mogą prowadzić do nadmiernego obciążenia administracyjnego.

⁽⁹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zapewnienie wolności i pluralizmu mediów w Europie” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 9).

⁽¹⁰⁾ Konferencja w sprawie przyszłości Europy, *sprawozdanie z wyników końcowych*, maj 2022 r.

3.5. EKES zaleca uzupełnienie wiążących wymogów w zakresie przejrzystości, o których mowa w punkcie 20 zalecenia Komisji, o dodatkowe wymogi wymienione w punktach 4.1–4.6 załącznika do zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich w sprawie pluralizmu mediów i przejrzystości ich własności ⁽¹⁾.

3.6. EKES dostrzega pewne ryzyko, że podejście oparte na prawie miękkim, jakie przyjęto w zaleceniu Komisji, doprowadzi do rozdrobnienia regulacyjnego, które zagrozi integralności wspólnego rynku i realizacji celów dyrektywy.

3.7. EKES uważa, że odniesienie w art. 7 do wymogów określonych w art. 30 dyrektywy 2010/13/UE ⁽²⁾ jest zbyt ogólne, aby zapewnić niezależność krajowych organów lub jednostek regulacyjnych. W związku z tym zaleca określenie ram, które zapewnią niezależność krajowych organów regulacyjnych, oraz instrumentów, dzięki którym będzie można rozwiązać jakiegokolwiek problemy powodujące brak niezależności krajowego organu regulacyjnego.

3.8. EKES uważa za niedopuszczalne, by przedstawiciel władz lub organów krajowych, które nie są w pełni niezależne, uczestniczył w procesie decyzyjnym proponowanej Europejskiej Rady ds. Usług Medialnych. W rozporządzeniu należy określić jasne kryteria oceny niezależności tych władz lub organów.

3.9. EKES nie uważa, aby proponowana Europejska Rada ds. Usług Medialnych była niezależna od Komisji Europejskiej, i wzywa europejskich prawodawców do zapewnienia pełnej niezależności rady. Jeżeli rada nie będzie w pełni niezależna od Komisji Europejskiej, nie będzie mogła wykonywać żadnych zadań nadzorczych ani regulacyjnych.

3.10. EKES zaleca zmianę art. 10 ust. 5 w następujący sposób: „Komisja wyznacza swojego przedstawiciela w Radzie. Przedstawiciel Komisji może uczestniczyć we wszystkich posiedzeniach Rady, nie ma jednak prawa do głosowania”.

3.11. EKES zaleca zmianę art. 10 ust. 6 w następujący sposób: „Rada może zaprosić ekspertów i obserwatorów do udziału w jej posiedzeniach”.

3.12. Jeżeli chodzi o art. 11, EKES sprzeciwia się decyzji Komisji o wybraniu podwariantu A, polegającego na ustanowieniu Europejskiej Rady ds. Usług Medialnych wspieranej przez sekretariat Komisji. Jedynie podwariant B, polegający na ustanowieniu Europejskiej Rady ds. Usług Medialnych wspieranej przez niezależne biuro UE, może zagwarantować jej niezależność.

3.13. EKES pozytywnie odnosi się do zorganizowanego dialogu ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, a w szczególności z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, o którym to dialogu mowa w art. 12 lit. l). EKES, który reprezentuje najważniejsze sektory społeczeństwa obywatelskiego (w tym partnerów społecznych), może wnieść do tego zorganizowanego dialogu swoją wiedzę specjalistyczną.

3.14. EKES pozytywnie odnosi się do zorganizowanej współpracy, w tym wzajemnej pomocy, między krajowymi organami i władzami regulacyjnymi. EKES zaleca jednak rozszerzenie zakresu art. 13 ust. 2 poza zagrożenia dla funkcjonowania wewnętrznego rynku usług medialnych oraz bezpieczeństwa publicznego i obronności, a także uwzględnienie innych zagrożeń dla wolności i pluralizmu mediów, jak również zagrożeń dla niezależności politycznej władz i organów regulacyjnych.

3.15. EKES z zadowoleniem przyjmuje zwiększenie ochrony treści dostawców usług medialnych na bardzo dużych platformach internetowych, o którym mowa w art. 17, i podkreśla znaczenie przejrzystości wszystkich procesów związanych z moderowaniem treści na bardzo dużych platformach internetowych, pod warunkiem że obowiązki, o których mowa w tym ustępie, nie zakłócają funkcjonowania tych platform. EKES pozytywnie odnosi się do zorganizowanego dialogu przewidzianego w art. 18 i podkreśla znaczenie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w przegląd stosowania art. 17.

3.16. EKES pozytywnie odnosi się do zapewnienia użytkownikom prawa do zmiany ustawień domyślnych dotyczących audiowizualnych usług medialnych, o którym mowa w art. 19. Aby można było z tego prawa faktycznie korzystać, bardzo ważne jest, by urządzenia lub interfejsy były przyjazne dla użytkownika. Nie należy jednak zmniejszać możliwości działania producentów i programistów ani ograniczać ich przyszłego rozwoju. Interfejsy i urządzenia muszą być zaprojektowane w sposób przyjazny dla użytkownika, z wykorzystaniem prostego języka.

⁽¹⁾ Council of Europe, Recommendation CM/Rec(2018)1[1] of the Committee of Ministers to member States on media pluralism and transparency of media ownership, 7 March 2018, https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680790e13

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) (Dz.U. L 95 z 15.4.2010, s. 1).

3.17. EKES proponuje również przyznanie Europejskiej Radzie ds. Usług Medialnych (zgodnie z art. 20 ust. 4) prawa do sporządzania opinii z inicjatywy własnej w przypadku, gdy krajowy środek ustawodawczy, regulacyjny lub administracyjny może wpływać na funkcjonowanie wewnętrznego rynku usług medialnych.

3.18. EKES ponownie wyraża swoje wcześniejsze obawy, że czysto rynkowe podejście nie jest wystarczające do zapewnienia pluralizmu i wolności mediów w Europie. Chociaż wielkość przedsiębiorstw na rynku usług medialnych może zwiększać stabilność gospodarczą dostawców usług medialnych, EKES z zadowoleniem przyjmuje uznanie przez Komisję, że koncentracja na rynku mediów może też stanowić poważne zagrożenie dla wolności i pluralizmu mediów.

3.19. EKES pozytywnie odnosi się do środków zaproponowanych w art. 21 w celu zwiększenia przejrzystości koncentracji na rynku, ponieważ jest to pierwszy krok w kierunku ograniczenia zagrożeń dla wolności i pluralizmu mediów wynikających z koncentracji na rynku mediów. Koncentracja na rynku nie musi mieć negatywnego wpływu na wolność i pluralizm mediów, jeśli np. pomaga przetrwać mniejszym podmiotom medialnym, ale należy przeciwdziałać koncentracji, która prowadzi do powstania monopolu informacyjnych. UE musi podjąć działania w szczególności przeciwko przejmowaniu mediów przez potentatów i oligarchów medialnych, którzy często mają bliskie relacje z najważniejszymi politykami w danym kraju, a nawet z rządami państw trzecich.

3.20. EKES przypomina, że rynki medialne są nadal bardzo rozdrobnione i wzywa do oceniania koncentracji na rynku nie tylko w odniesieniu do krajowego rynku usług medialnych, lecz także w odniesieniu do rozdrobnienia rynków na szczeblu niższym niż krajowy lub regionalny. Koncentracja na rynku mediów w regionach, w których znajduje się tylko jeden regionalny podmiot medialny, stanowi poważne zagrożenie dla wolności i pluralizmu mediów.

3.21. EKES uważa, że wytyczne Komisji dotyczące „czynników, które należy brać pod uwagę przy stosowaniu kryteriów oceny wpływu koncentracji na rynku mediów” są niewystarczające do zapewnienia porównywalności ocen w całej UE. EKES zaleca określenie ogólnounijnych minimalnych norm oceny, które musiałyby być przestrzegane we wszystkich państwach członkowskich. Zachęca się państwa członkowskie, by oprócz spełnienia minimalnych wymogów unijnych przeprowadzały bardziej szczegółowe i dogłębne oceny.

3.22. Jednak w obliczu obecnego zagrożenia, jakie stwarza dla wolności i pluralizmu mediów koncentracja na rynku, niewiązane wymogi w zakresie przejrzystości są niewystarczające. Dlatego też EKES wzywa europejskich prawodawców do przyjęcia wiążących przepisów dotyczących koncentracji mediów, z poszanowaniem swobody przedsiębiorczości. Nie może to jednak oznaczać obciążenia mediów lub instytucji medialnych dodatkowymi wymogami biurokratycznymi i kosztownymi procedurami.

3.23. EKES zaleca również przyznanie Europejskiej Radzie ds. Usług Medialnych (zgodnie z art. 22) prawa do sporządzania opinii z inicjatywy własnej „[w] przypadku braku oceny lub konsultacji zgodnie z art. 21”. Niewystarczające jest przekazanie zadania oceny koncentracji na rynku państwowemu członkowskiemu, ponieważ niektóre rządy aktywnie wspierają koncentrację rynku w celu uciszenia krytycznych opinii i mediów opozycyjnych.

3.24. EKES przypomina, że zakłócenia na wewnętrznym rynku usług medialnych wpływają na wolność i pluralizm mediów również wtedy, gdy zakłócenia te ograniczają się do określonych części wspólnego rynku na szczeblu krajowym, regionalnym lub nawet niższym. We wszystkich tych przypadkach rada musi mieć prawo do zainicjowania oceny koncentracji mediów, jeżeli nie zrobią tego krajowe organy lub jednostki regulacyjne.

3.25. EKES zaleca powierzenie Europejskiej Radzie ds. Usług Medialnych zadania przeprowadzania ocen dotyczących innych zagrożeń dla wolności i pluralizmu mediów, jeżeli krajowe organy lub jednostki regulacyjne nie podejmą takich działań.

3.26. EKES z zadowoleniem przyjmuje wiążące wymogi przejrzystości zawarte w art. 24 w odniesieniu do przydziału reklam państwowych. Uważa jednak, że zwolnienie z tych wymogów jednostek terytorialnych o liczbie mieszkańców przekraczającej 1 mln stanowi lukę umożliwiającą uniknięcie konieczności zapewnienia przejrzystości. Uznając, że obciążenia administracyjne związane z wymogami sprawozdawczymi muszą być proporcjonalne, EKES proponuje określenie progu minimalnej kwoty wydatków w odniesieniu do jednych władz krajowych, regionalnych lub lokalnych. Jeśli całkowite roczne wydatki danego podmiotu na reklamę państwową byłyby niższe od tego progu, wymogi dotyczące przejrzystości nie miałyby zastosowania.

3.27. EKES pozytywnie odnosi się do corocznego monitorowania przewidzianego w art. 25 i wzywa do konsultowania się w trakcie tego procesu z odpowiednimi zainteresowanymi stronami i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Zakres monitorowania ograniczony do funkcjonowania wewnętrznego rynku usług medialnych jest jednak niewystarczający. Dlatego też EKES proponuje rozszerzenie tego zakresu w taki sposób, aby obejmował on również wszelkie inne aspekty istotne dla ochrony wolności i pluralizmu mediów. EKES zaleca zlecenie Europejskiej Radzie ds. Usług Medialnych opracowania wskaźników na potrzeby monitorowania.

Bruksela, dnia 14 grudnia 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
